

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПЕРВОМАЙСЬКИЙ ІНДУСТРІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
(ППФК)
Циклова комісія соціально-гуманітарних, психолого-педагогічних дисциплін
та облікових дисциплін

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ в.о. директора ППФКу
від 30.08.2024 № 75

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

Програма навчальної дисципліни

підготовки	<i>фахових молодших бакалаврів</i>
галузі знань	<i>01 Освіта/Педагогіка</i>
спеціальності	<i>015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)</i>
спеціалізації	<i>015.37 Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології</i>
освітньо-професійної програми	<i>Професійна освіта (Харчові технології)</i>

Програма навчальної дисципліни «Історія України» освітньо-професійної програми «Професійна освіта (Харчові технології)» для спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями,) спеціалізація 015.37 Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології, для здобувачів освіти I курсу денної форми навчання.

Розробник: *Овчаренко Тетяни Дмитрівни*, викладач історії, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

Робоча програма розглянута на засіданні циклової комісії соціально-гуманітарних, психолого-педагогічних дисциплін та облікових дисциплін 28.08.2024, протокол № 1, та схвалена на засіданні методичної ради 28.08.2024, протокол №1.

1. Опис навчальної дисципліни (освітнього компоненту)

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
Форма навчання	денна
Рік підготовки	I (перший)
Семестр	1-й
Мова навчання	українська
Статус дисципліни	обов'язкова
Інформаційний обсяг навчальної дисципліни	
Кількість кредитів ECTS	4
Загальна кількість годин, в т.ч.:	120
– аудиторних	48
– самостійної роботи здобувачів освіти	42
– підготовка до екзамену	30
Модулів	1
Змістових модулів	2
Лекції	38 год.
Семінарські	10 год.
Практичні	-
Лабораторні	-
Самостійна робота	42
Підготовка до екзамену	30
Вид контролю	екзамен

2. Предмет, мета та завдання навчальної дисципліни

Предметом навчальної дисципліни «Історія України» є вивчення розвитку людського суспільства на українських землях, складного історичного шляху народу України з давніх-давен до сьогодення, діяльності історичних осіб, суспільно-економічних, політичних, культурних процесів історичного розвитку українського народу.

Метою викладання навчальної дисципліни «Історія України» є ознайомлення здобувачів освіти з історією розвитку українського народу, формування в них уявлення про основні етапи розвитку державної ідеї та традицій державного будівництва на українських землях, формування національної самосвідомості, національної історичної пам'яті, розуміння національного відродження в контексті історичного досвіду, усвідомлення здобувачами освіти ролі України в загальноєвропейському історичному процесі.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Історія України» є:

- формування історичного мислення, наукового світогляду;
- набуття навичок науково-історичного аналізу;
- виявлення логіки та об'єктивних закономірностей історичного процесу;
- виховання високого рівня культури, громадянської відповідальності, національної гідності, патріотизму.

Передумови вивчення навчальної дисципліни. Для вивчення дисципліни «Історія України» необхідними є отримані здобувачами освіти знання та вміння, отримані здобувачами освіти в шкільному курсі предмету «Історія України».

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Компетентності	
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК2 Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p> <p>ЗК5 Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p>
Зміст підготовки здобувачів фахової передвищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання (РН)	
РН2 Знати і розуміти цінності громадянського суспільства, його сталого розвитку, територіальної цілісності та демократичного устрою	

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Історія України» здобувач освіти повинен:

знати:

- сутність основних проблем історії та сучасного буття народу України;
- основні етапи розвитку людської спільності;
- витоки української нації та її місце в загальнолюдських процесах;
- суспільно-економічні, політичні та культурні процеси історичного розвитку українського народу;
- історичні події;
- зародження та розвиток української державності;
- процеси розбудови сучасної незалежної української держави;
- діяльність історичних осіб.

вміти:

- порівнювати, аналізувати, узагальнювати і критично оцінювати історичні факти та діяльність осіб;
- оцінювати події та діяльність людей в історичному процесі з позиції загальнолюдських цінностей;
- співставляти історичні події, процеси з періодами (епохами);
- розрізняти тенденційно подану історичну інформацію;
- орієнтуватися у науковій періодизації історії України;
- працювати з відповідною літературою, вміти самостійно добувати історичну інформацію за темою;
- використовувати сучасні інформаційні можливості;
- аргументовано, на основі історичних фактів відстоювати власні погляди на ту чи іншу проблему;
- самостійно складати конспект, тези, готувати реферат, доповідь на конференцію, семінарське заняття;
- вміти дискутувати, писати дослідницькі роботи.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем програми	Кількість годин			
	Усього	У тому числі		
		лекцій	семінар- ських	самот. робота
Змістовий модуль 1. Історичний розвиток українських земель з Давньої доби до Нового часу				
<i>Тема 1.</i> Вступ. Найдавніша історія України. Історичні передумови формування української народності	4	4	–	-
<i>Тема 2.</i> Утворення і розвиток держави Київська Русь. Галицько-Волинська держава	8	2	2	4
<i>Тема 3.</i> Українські землі у складі Литви та Польщі. Виникнення українського козацтва (кінець XIV – перша половина XVII ст.). Визвольний рух в Україні	6	4	-	2
<i>Тема 4.</i> Визвольна війна українського народу середини XVII століття. Утворення козацької держави	8	2	2	4
<i>Тема 5.</i> Соціально-економічний та політичний розвиток України в другій половині XVII-XVIII століттях	4	2	–	2
<i>Тема 6.</i> Українські землі під владою Російської та Австрійської імперій у XIX ст.	6	2	–	4
<i>Контрольна робота</i>	2	2	–	
Разом за змістовим модулем 1	38	18	4	16
<i>Тематичне оцінювання</i>				
Змістовий модуль 2. Україна у Новітній час				
<i>Тема 7.</i> Україна на початку XX ст. та в роки Першої світової війни	4	2	–	2
<i>Тема 8.</i> Українська державність в 1917-1921 рр.	10	4	2	4
<i>Тема 9.</i> Українські землі в 1921-1939 рр.	6	4		2
<i>Тема 10.</i> Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)	4	2	–	2
<i>Тема 11.</i> Україна в 1945-1985 рр.	6	2	–	4
<i>Тема 12.</i> Відновлення державної незалежності України (1985-1991 рр.) та її роль у розпаді СРСР	6	2	-	4
<i>Тема 13.</i> Розвиток України як незалежної держави (1991-2013 рр.).	8	2	2	4
<i>Тема 14.</i> Європейський вибір України. Російсько-українська війна	8	2	2	4
Разом за змістовим модулем 2	52	20	6	26
<i>Тематичне оцінювання</i>				
<i>Підготовка до екзамену</i>	30			30
Усього годин	120	38	10	42/30

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Історичний розвиток українських земель з Давньої доби до Нового часу

Вступ.

Предмет і завдання курсу історії України. Проблематика й структура курсу. Проблеми періодизації історії України. Історіографія курсу історії України. Концепції історії України. Вплив природно-географічних факторів на розвиток історії України.

Тема 1. Найдавніша історія України. Історичні передумови формування української народності

Українські землі в епоху палеоліту, мезоліту. Родові общини і племена. Археологічні та історико-лінгвістичні джерела про етнічну єдність південної групи східнослов'янських племен. Проукраїнський етнос. Розселення первісних людей. Мідний вік та епоха бронзи. Неолітична революція. Пам'ятки трипільської культури. Гіпотези щодо виникнення найдавніших держав на території України. Залізний вік: формування цивілізованого суспільства. Народи Північного Причорномор'я (таври, кіммерійці, скіфи, сармати, готи). Етнокультурні зв'язки скіфів і сарматів із слов'янами. Антична цивілізація Північного Причорномор'я.

Східні слов'яни на території України. Розселення східних слов'ян. Війни з Візантією та їх наслідки. Економіка і соціальні відносини східних слов'ян. Передумови утворення держави у східних слов'ян.

Археологічні та історико-лінгвістичні джерела про етнічну єдність південної групи східнослов'янських племен. Проукраїнський етнос.

Тема 2. Утворення і розвиток держави Київська Русь. Галицько-Волинське князівство

Концепції походження держави Київська Русь та її назви. Розширення і зміцнення Київської держави наприкінці IX-X ст. Розквіт Київської Русі наприкінці X – першій половині XI ст. Запровадження християнства. Історичне значення християнізації Русі. Політична система. Соціально-економічний розвиток. Зовнішня політика київських князів. Русь і кочівники.

Причини і етапи феодальної роздробленості. Занепад Києва. Тимчасова політична стабілізація суспільства: Володимир Мономах, Мстислав Великий. Занепад Київської Русі з другої половини XI століття. Посилення удільних князівств. Культура Київської Русі. Проблема формування народностей у Руській державі.

Політичний, соціальний та економічний розвиток в XII — першій половині XIV століть. Правління династії галицьких Ростиславичів. Ярослав Осмомисл. Правління династії галицько-волинських Романовичів. Роман Мстиславич. Данило Галицький. Боротьба галицько-волинських князів з монголо-татарами. Занепад Галицько-Волинського князівства. Галицько-Волинське князівство як одна із форм української державності.

Тема 3. Українські землі під владою Литви та Польщі (XIV – перша половина XVII ст.). Виникнення українського козацтва. Визвольний рух

Включення українських земель до складу Литовської держави. Політика великих литовських князів на українських землях. Передумови польсько-литовської інтеграції. Кревська та Городельська унії. Боротьба руських князів проти польсько-литовського зближення. Ліквідація удільних князівств. Люблінська унія та її наслідки для України. Суспільна організація та соціально-економічні відносини. Магдебурзьке право. Литовські

статути. Православні братства в Україні. Брестська церковна унія: передумови та наслідки. Посилення національно-релігійного гноблення. Культурно-релігійні рухи кінця XVI – першої половини XVII століть. П. Могила. Роль церкви у збереженні самобутності українського народу.

Причини та джерела появи козацтва. Створення Запорізької Січі. Д. Вишневецький. Устрій та військово-політична організація Запорізької Січі. Основні етапи розвитку козацької державності. Реєстрове козацьке військо. Піднесення козацтва в другій половині XVI століття. Повстання під проводом К. Косинського і С. Наливайка, Поразка повстань та тимчасовий занепад Запорізької Січі. Боротьба козацтва з турками і татарами. Гетьман П. Сагайдачний. Хотинська війна. Козацькі повстання 1620-1630-х рр. Причини поразки та наслідки повстань.

Тема 4. Визвольна війна українського народу середини XVII ст. Утворення козацької держави.

Причини, характер і рушійні сили. Основні концепції періодизації Визвольної війни. Початковий етап війни (1648-1649). Перемоги козацько-селянського війська під Жовтими Водами, Корсунем, Пилявцями. Битва під Зборовом. Зборівський мир. Відновлення української державності. Формування державних інституцій і активізація зовнішньополітичної діяльності уряду Б. Хмельницького. Молдавські походи Хмельницького. Битва під Берестечком і Білоцерківський мир. Битви під Батогом і Жванцем. Зближення України з Московією. Переяславська Рада. Березневі статті Б. Хмельницького 1654 року. Вхідження України під протекторат Московії. Завершальний етап Визвольної війни. Воєнні дії 1654-1657 рр. Становище Гетьманщини після смерті Б. Хмельницького. Основні напрями внутрішньої та зовнішньої політики І. Виговського. Гадяцька унія. Битва під Конотопом. Гетьманування Юрія Хмельницького. Поглиблення руйнівних процесів в Українській державі.

Історичне значення Визвольної війни українського народу. Оцінка особи Богдана Хмельницького в науковій літературі.

Тема 5. Соціально-економічний та політичний розвиток України в другій половині XVII - XVIII ст.

Зовнішньоекономічні зв'язки України в другій половині XVII — на початку XVIII століття. Економічне піднесення в Україні після приєднання Північного Причорномор'я. Активізація зовнішньої торгівлі. Посилення кризових явищ в соціально-економічному житті України внаслідок закріпачення селянства 1783 року.

Політичне життя в Україні в другій половині XVII століття. Спроби об'єднання українських земель. П. Дорошенко, І. Самойлович. Стабілізація політичного життя в Україні в кінці XVIII століття. Гетьман І. Мазепа.. Союз І. Мазепи з Карлом XII.

Полтавська битва. Ліквідація Запорізької Січі. Гетьман у вигнанні — П. Орлик. Конституція П. Орлика 1711 року. Обмеження Української автономії в першій половині XVIII ст. Діяльність Малоросійської колегії. Правління гетьманського уряду (1735-1750). Гетьман К. Розумовський. Ліквідація гетьманату Катериною II. Посилення антиукраїнської політики російського царизму. Ліквідація Запорізької Січі 1775 року і скасування козацької автономії.

Історичне значення Існування Української Гетьманської держави другої половини XVII-XVIII століття.

Становище українських земель під владою Речі Посполитої в кінці XVII-XVIII століттях. Визвольні повстання 1702-1704 рр. С. Палій. Гайдамацькі рухи 1730-1760-х рр. Коліївщина, Рух опришків. О. Довбуш. Занепад та поділи Речі Посполитої. Нове політичне розчленування України Російською та Австрійською імперіями.

Тема 6. Українські землі під владою Російської та Австрійської імперій у першій половині XIX ст.

Адміністративно-територіальний устрій українських земель у складі іноземних держав.

Криза кріпацтва і розвиток капіталістичних відносин. Початок промислового перевороту. Місце України в зовнішній торгівлі Російської імперії.

Загострення соціально-економічних протиріч в Україні. Селянські повстання. У. Кармелюк.

Початковий етап національного відродження. Становлення української інтелігенції. Діяльність декабристів в Україні. Вплив польського повстання 1830-1831 років на національне життя в Україні. Кирило-Мефодіївське братство. Т. Шевченко.

Участь України в зовнішньополітичних акціях Російської імперії (російсько-турецька війна 1806-1812 рр., приєднання Бессарабії до Росії, війна з наполеонівською Францією 1812 року).

Характер політики австрійського уряду щодо українців. Продовження реформ Марії-Терези Йосифом II, їх роль у розвитку національно-культурного життя Галичини та Буковини. Суспільно-політичний рух. «Руська трійця». Буржуазна революція 1848 року. Скасування кріпосного права. Головна Руська Рада.

Загострення соціально-класових протиріч в другій половині XIX століття. Селянські повстання. Скасування кріпосного права в Російській імперії. Буржуазні реформи 60-70 років та їх здійснення в Україні. Шляхи розвитку буржуазних відносин у сільському господарстві. Особливості завершальної фази промислового перевороту.

Культурно-просвітницький етап національного руху. Українофіли. В. Антонович. Громадівський рух і посилення репресій з боку царизму. Участь українців у польському повстанні 1863-1864 рр. в Україні, Валуєвський циркуляр. Емський указ. Криза громадівського руху. Діяльність російських народницьких груп в Україні. М. Драгоманов і зародження українського соціалізму. Револьюційно-демократичний рух. Поширення марксизму. Початок пролетарського руху.

Політико-адміністративний статус західноукраїнських земель. Народовська та москвофільська течії національно-визвольного руху. Криза культурницьких рухів. І. Франко, М. Грушевський. Зародження національно-політичного руху в Україні. Поява українських політичних партій.

Змістовий модуль 2. Україна у Новітній час

Тема 7. Україна на початку XX ст. та в роки Першої світової війни

Політичний і соціально-економічний розвиток України у складі Росії та Австро-Угорщини.

Проблеми становлення та консолідації української нації. Процес політизації українського суспільства та визвольного руху. Проблеми становлення та консолідація української нації.

Політичні партії та їх практична діяльність у створенні національної державності.

Розвиток культури на початку XX ст. Освіта. Наука. Видатні вчені. Українська преса та видавництва.

Здобутки майстрів літератури та мистецтва.

Духовні цінності українців. Церковне життя.

Перша світова війна та Україна. Україна в геополітичних планах країн Антанти і Троїстого союзу. Ставлення населення і політиків до війни. Формування легіону Українських січових стрільців.

Воєнні дії на території України у роки війни.

Вплив Першої світової війни на розвиток буржуазно-демократичної революції в Російській імперії.

Тема 8. Українська державність в 1917-1921 роках

Початок Української революції. Політичні партії в підросійській Україні. Утворення Центральної Ради. Початок українізації армії.

Український національний Конгрес. I й II Універсали Центральної Ради. Зміни у політичних настроях, економічному та соціальному становищі населення. Загострення конфлікту Центральної Ради з Тимчасовим урядом Росії.

III Універсал. Проголошення УНР. Всеукраїнський з'їзд Рад. Боротьба більшовиків із УЦР.

IV Універсал.

Мирний договір у Брест-Литовську. Гетьманський переворот. П. Скоропадський. Внутрішня та зовнішня політика Української Держави.

Утворення Директорії. Відновлення УНР. Отаманщина.

Проголошення ЗУНР. Злука УНР і ЗУНР.

Тема 9. Українська РСР в 1921-1938 рр.

Політика «воєнного комунізму».

Утворення СРСР. Статус України.

Голод 1921-1923 рр. Впровадження НЕПу в Україні. Економічне, соціальне та повсякденне життя населення в роки непу.

Політика влади у царині культури. Українізація (коренізація).

Релігійне життя в Україні

Закріплення радянської влади в Україні (1929-1938рр.). Перехід до форсованої індустріалізації. Директивне господарювання.

Хлібозаготівельні кризи 1927-1929 рр. Перехід до суцільної колективізації. Розкуркулення. Доля приватних сільських господарів та їхніх господарств. Зміни у житті, побуті й психології селян.

Голодомор 1932-1933 рр. в Україні. «Закон про п'ять колосків». Хлібозаготівлі та їх суть. Масштаби та наслідки Голодомору. Демографічні втрати. Закон України «Про Голодомор 1932-1933 рр. в Україні».

Становище у галузі освіти. Досягнення науки та гальмівні чинники її розвитку. Література і мистецтво. «Розстріляне відродження». Політика держави щодо церкви та її наслідки. Ліквідація УАПЦ.

Західноукраїнські землі в 1921-1939 рр. Правовий статус Східної Галичини та українських північно-західних земель у складі Польщі. Осадництво. Промисловість і сільське господарство. Українська кооперація. Економічне і соціальне становище населення.

Політична ситуація. «Пацифікація». Розгортання українського націоналістичного руху. Утворення Української військової організації та Організації українських націоналістів. Українські політичні партії. Культурне життя.

Українські землі у складі Румунії. Економічне і соціальне становище українського населення. Діяльність українських політичних партій і рухів. Культурне життя.

Становище Закарпаття у складі Чехословаччини. Економічне, соціальне та культурне життя. Течії у громадсько-політичному житті українців: русофільство, русинство, українофільство. Карпатська Україна. «Карпатська Січ». А. Волошин.

Тема 10. Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.)

Україна в геополітичних планах СРСР і Німеччини. Радянсько-німецькі договори 1939 р. Початок Другої світової війни. Вступ Червоної армії на територію Західної України. Радянізація західних областей України. Депортації. Становище в Україні в 1939 – у першій половині 1941 р.

Напад Німеччини на Радянський Союз. Початок війни. Відступ Червоної армії. Мобілізаційні заходи та евакуація. Військові події 1941-1942 рр. Окупація України. Колабораціонізм.

Нацистський «новий порядок». Життя населення України в умовах окупації. Колабораціонізм. Концтабори та масове знищення людей. Голокост. Остарбайтери. Життя в евакуації.

Рух Опору та його течії. Розгортання радянського партизанського руху. Утворення УПА.

Початок визволення України. Бої на Лівобережжі. Звільнення Києва. Звільнення Правобережної та Південної України. Примусове виселення з Криму в східні регіони СРСР татар, греків, вірмен.

Завершення вигнання окупантів з України. Внесок українського народу у перемогу над нацистською Німеччиною. Становище в західних областях. Завершення війни. Героїзм українського народу. Ціна перемоги. Культура в роки війни.

Тема 11. Україна в 1945-1985р. Україна в перші повоєнні роки (1945 – початок 50-х років)

Адміністративно-територіальні зміни. Україна в ООН та міжнародних організаціях. Відбудовчі процеси у господарстві. Голод 1946—1947 рр. Зміни в житті та побуті населення.

Відновлення політики радянізації в західних областях України. Придушення визвольного руху 1944—1954 рр.

Операція «Вісла».

Особливості суспільно-політичного життя. Освіта. Наука. Література і мистецтво.

Україна в умовах політичної та економічної лібералізації суспільства (1953-1964рр.) Внутрішньополітичне становище України у середині 50-х рр. Стан промисловості та сільського господарства. Соціальне та економічне життя населення. Входження Кримської області до складу УРСР.

XX з'їзд КПРС і початок лібералізації. Реабілітація жертв сталінських репресій. Ставлення в суспільстві до діяльності М. Хрущова. Загострення боротьби серед вищого партійного керівництва України.

Зміни в управлінні господарством. Розвиток промисловості. Аграрна політика у другій половині 50-х – першій половині 60-х рр. XX ст. Нові явища у соціальній сфері. Зрушення у повсякденному житті населення.

Науково-технічна революція. Реформи освіти. Здобутки науки. Посилення русифікації. «Відлига» в українській літературі та у мистецтві. «Шістдесятництво» в українській культурі.

Зародження дисидентського руху в Україні та його особливості. Релігійна політика.

Україна в період загострення кризи радянської системи (середина 60 - початок 80-х років XX ст.) Політико-ідеологічна криза системи. Жовтневий пленум 1964 року. Та його рішення. Згорання демократичних процесів. Неосталінізм. Посилення централізованої командно-адміністративної системи управління і обмеження суверенітету республіки. Діяльність в Україні П. Шелеста і зміщення його з посади першого секретаря ЦК КП(б) України. Діяльність В. Щербицького.

Русифікація.

Спроби реформування економіки в другій половині 60-х років ХХ ст. Посилення бюрократичного централізму. Економічне становище УРСР у 70-х – на початку 80-х років ХХ ст.

Зміни в соціальній та національній структурі населення.

Освіта. Здобутки і проблеми науки. Розвиток літератури. Форми діяльності дисидентів, їх політичні вимоги та боротьба за національне визволення. Суперечливі тенденції в розвитку українського мистецтва.

Активізація опозиційного руху в другій половині 60 – на початку 70-х років ХХ ст. Форми діяльності дисидентів, їхні політичні вимоги, боротьба за національне визволення.

Тема 12. Відновлення державної незалежності України (1985-1991 рр), її роль у розпаді Радянського Союзу

Перебудова та її особливості в Україні. Чорнобильська катастрофа.

Гласність лібералізація. Пожвавлення громадської активності

Стан економіки. Рівень життя населення. Розгортання страйкового руху.

Формування багатопартійної системи.

Формування національних громадських організацій і об'єднань. Релігійне відродження.

Вибори до Верховної Ради УРСР і місцевих рад 1990 р. Декларація про державний суверенітет України. Загострення політичного протистояння. Спроба державного перевороту в СРСР.

Проголошення незалежності України, Референдум 1 грудня 1991 р. і вибори Президента України. Розпад СРСР і створення СНД.

Тема 13. Розвиток України як незалежної держави

Державотворчі процеси: «Партія влади». Особливості багатопартійної системи. Прийняття Конституції України 1996 р.

Президентські вибори 2004 р. Помаранчева революція. Конституційна реформа 2004 р. Суспільно-політичне життя України в 2005-2009 рр. Спроби формування авторитарного режиму в 2010-2013 рр. Харківські угоди 2010 р.

Формування ринкової економіки. Запровадження гривні. Зміни в сільському господарстві. Специфіка приватизації. Матеріальне становище населення.

Демографічна ситуація. Етносоціальна структура. Протидія сепаратизму. Багатовекторність зовнішньої політики України та її наслідки. Вступ України до Ради Європи. Будапештський меморандум. Тузлівська криза. Проголошення Україною курсу на євроатлантичну інтеграцію.

Тема 14. Європейський вибір України. Російсько-українська війна

Геополітичний вибір України: утвердження євроінтеграційного курсу. Україна в імперській доктрині «русского міра».

Політичні, економічні, інформаційні та інші засоби тиску на Україну в контексті відродження прагнень російської федерації (до реімперіалізації на теренах колишнього СРСР.

Зрив угоди про асоціацію України з Європейським Союзом. Євромайдан. Революція Гідності. Небесна сотня. Крах режиму В. Януковича.

Відновлення владної вертикалі в ході президентських і парламентських виборів 2014 р. Обрання П. Порошенка Президентом України.

Угода про асоціацію між Україною та ЄС. Безвізовий режим для громадян України в країні ЄС.

Початок війни РФ проти України: окупація, анексія Криму, збройна агресія на сході України. Квazиреферендуми і проголошення маріонеткових квazидержав Донецької Народної Республіки (ДНР), Луганської Народної Республіки (ЛНР).

Антитерористична операція/Операція об'єднаних сил (АТО/ООС). Перебіг бойових дій. Мінські домовленості.

Соціально-економічний розвиток України в 2014-2024 р.р. Економічні, політичні, судово-правові реформи та їх незавершеність.

Законодавче забезпечення статусу української мови як державної. Розвиток української культури. Утворення канонічної автокефальної Православної церкви України (ПЦУ).

Президентські вибори 2019 р. Обрання В. Зеленського України. Земельна та інфраструктурна реформи. Цифровізація України.

Широкомасштабне вторгнення російських військ на терени України: перебіг, результати. Збройні сили України (ЗСУ), Національна гвардія, територіальна оборона, громадянське суспільство та влада в обороні країни. Злочини геноциду та воєнні злочини РФ проти України. Нищення економіки України. Використання Росією продовольства як зброї. Заява Верховної Ради України «Про вчинення Російською Федерацією геноциду в Україні». Консолідація української політичної нації в боротьбі проти російській агресії.

Російська пропаганда як інструмент підбурювання війни і геноциду. Ідеологема «денацифікація України». Протидія України російській пропаганді та дезінформації.

Повсякдення в умовах війни.

Основні поняття дисципліни

Автономія, археологічна культура, асиміляція, багатопартійність, влада, власність, герб, гімн, гетьман, гривня, громада, громадянське суспільство, гуманізм, геноцид, демографія, демократія, держава, державна мова, діаспора, демагогія, дисидент, дипломатія, експансія, етнос, закон, звичаєве право, імперія, індустриальне суспільство, історія, історична школа, історичні закономірності, козацька рада, козацький стан, конституція, літопис, метрополія, міжнародна політика, модернізація, монархія, народництво, нація, національно-визвольний рух, національна меншина, парламентаризм, первісне суспільство, племена, політика, популізм, політична партія, політична еліта, право, промисловий переворот, протекторат, революція, релігія, референдум, реформи, рід, символіка, суверенітет, тоталітаризм, українське питання, українська революція, «українізація», універсал, установчі збори, шістдесятники, федерація, християнство, цивілізація, громадянське суспільство.

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Вступ. Українські землі в первісну добу	2
2.	Історична доля півдня України	2
3.	Утворення і розвиток держави Київська Русь. Галицько-Волинська держава	2
4.	Українські землі у складі Литви та Польщі	2
5.	Виникнення українського козацтва (кінець XIV – перша половина XVII ст.). Визвольний рух в Україні у XVI – першій половині XVII ст.)	2
6.	Визвольна війна українського народу середини XVII століття. Утворення козацької держави. Становище Правобережної України	2
7.	Соціально-економічний та політичний розвиток України в другій половині XVII-XVIII століттях	2
8.	Українські землі під владою Російської та Австрійської імперій у XIX ст.	2
9.	Україна на початку XX ст. та в роки Першої світової війни	2
10.	Українська національна революція. Доба УЦР	2
11.	Гетьманська держава П. Скоропадського. Доба Директорії. Утворення ЗУНР	2
12.	Радянська Україна в 20-30-х рр.	2
13.	Західна Україна в 20-30-х рр.	2
14.	Україна в роки Другої Світової війни (1939-1945 рр.)	2
15.	Україна в 1945-1985 рр.	2
16.	Відновлення державної незалежності та її роль у розпаді СРСР	2
17.	Розвиток України як незалежної держави ((1991-2013 рр.)	2
18.	Європейський вибір України. Російсько-українська війна	2
	Усього	36

7. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Київська Русь та Галицько-Волинське князівство: місце та роль в історії	2
2.	Визвольна війна українського народу середини XVII століття. Утворення козацької держави	2
3.	Українська державність в 1917-1921 рр.	2
4.	Незалежність- велике історичне надбання	2
5.	Європейський вибір України — шлях у майбутнє	2
	Усього	10

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	<i>Утворення і розвиток держави Київська Русь. Галицько-Волинська держава. Галицько-Волинська держава – спадкоємиця Київської Русі. Політичний, соціальний та економічний розвиток в XII ст. – першій половині XIV ст. Роман Мстиславович. Данило Романович. Боротьба Русі з монголо-татарами. Значення Галицько-Волинської держави</i>	2
2.	<i>Київська Русь та Галицько-Волинське князівство: місце та роль в історії. Підготовка до семінару №1</i>	2
3.	<i>Виникнення українського козацтва. Утворення Запорізької Січі. Ставлення уряду Речі Посполитої до козацтва. Міжнародні стосунки</i>	2
4.	<i>Визвольна війна українського народу середини XVII століття. Утворення козацької держави. Підготовка до семінару № 2</i>	4
5.	<i>Соціально-економічний та політичний розвиток України в другій половині XVII-XVIII століття. Гетьманщина. Обмеження української автономії в кінці XVII - першій половині XVIII ст. Ліквідація Запорізької Січі. Становище українських земель під владою Речі Посполитої в кінці XVII-XVIII ст.</i>	2
6.	<i>Українські землі під владою Російської та Австрійської імперій у XIX ст. Українське національне відродження. Культурно-просвітницький етап національного руху. Революційно-демократичний рух. Початок пролетарського руху. Західноукраїнські землі в другій половині XIX ст.</i>	4
7.	<i>Україна на початку XX століття та в роки Першої світової війни. Україна в роки Першої світової війни. Причини і характер війни. Основні воєнні дії на території України. Наростання національно-визвольної боротьби в Україні. Визрівання передумов української революції</i>	2
8.	<i>Українська державність в 1917-1921 рр. Українська Народна Республіка на теренах західноукраїнських земель. Проголошення ЗУНР. Злука УНР і ЗУНР. Соціально-економічні перетворення. Причини поразки ЗУНР</i>	2
	<i>Українська національна революція: уроки, наслідки, значення. Підготовка до семінару №3</i>	2
9.	<i>Українські землі в 1921-1939 рр. Західноукраїнські землі в 1921-1939 рр. Становище Західної України в 1920–1940 рр. Становище українських північно-західних земель. Особливості політичної боротьби українців за національне та соціально-економічне визволення. Українські землі під владою Румунії та Чехословаччини</i>	2
10.	<i>Україна в роки Другої світової війни (1939-1945 рр.). Окупаційний режим. Розчленування України. Нацистський «новий порядок». Злочинна політика окупаційних властей. Рух Опору та його течії. Радянське підпілля і партизанський рух. ОУН на початку війни. Створення Української повстанської армії. Радянський партизанський рух і ОУН-УПА на завершальному етапі війни</i>	2

11.	<i>Україна В 1945-1985 рр.</i> Післявоєнна відбудова і розвиток України в 1945-середині 1950 рр. Підвищення міжнародного статусу СРСР. Внутрішньополітичне життя	2
	<i>Україна в 1945-1985 рр.</i> Дисидентський рух в Україні. Зародження дисидентського руху. Причини появи та особливості дисидентського руху в Україні. Наростання дисидентського руху. Посилення переслідувань опозиції наприкінці 70-х – на початку 80-х рр.	2
12.	<i>Відновлення державної незалежності України.</i> Розпад СРСР та утворення СНД	4
13.	<i>Незалежність — велике історичне надбання.</i> Підготовка до семінару № 4	4
14	<i>Європейський вибір України. Російсько-українська війна.</i> Підготовка до семінару №5	4
	Усього:	42

9. Засоби та форми контролю

Оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти здійснюється шляхом поточного контролю, тематичної та семестрової атестації.

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального опитування, понятійних диктантів, тестування, перевірки конспектів, виконання самостійних робіт.

Контроль самостійної роботи здійснюється у формі усного та письмового опитування, написання рефератів, підготовки повідомлень.

Передбачено 2 тематичні атестації відповідно до змістових модулів програми.

Підсумковий контроль — екзамен, який проводиться в формі комп'ютерного тестування за допомогою інструмента Google Форм та аналізу історичного документу.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання результатів навчальної діяльності здобувачів освіти здійснюється за національною чотирибальною шкалою оцінювання за такими критеріями:

Оцінку «5» (відмінно) — отримує здобувач освіти, який виявив глибокі і систематичні знання з конкретного питання, не припустився жодної помилки при його розкритті, виявляє причинно-наслідкові зв'язки. Відповідь логічна, містить аналіз історичних фактів, висновки. Виклад історичного матеріалу пов'язаний (де це доречно) з сучасністю. Здобувач освіти виявляє пізнавально-творчий інтерес до історії України. Виконав 100% обсягу самостійної роботи. Брав участь у конференціях, семінарах, олімпіадах, писав конкурсну творчу роботу, реферат. За підсумками тестування правильно відповідає на 90-100% питань.

Оцінку «4» (добре) — отримує здобувач освіти, відповідь якого свідчить про знання суті питання, розуміння її, бачення її значення у вирішенні проблем сучасної України. Дає визначення основних історичних понять, аналізує, порівнює інформацію та робить висновки не в повному обсязі. Припускається помилок не принципового характеру, які може виправити самостійно за вказівками викладача. Виконав 100% обсягу самостійної роботи. Брав участь у конференціях, семінарах, олімпіадах, писав конкурсну творчу роботу, реферат. За підсумками тестування правильно відповідає на 70-89% питань.

Оцінку «3» (задовільно) — отримує здобувач освіти, який без достатнього розуміння відтворює фактичний матеріал. З окремими помилками дає визначення історичних понять, недостатньо впевнено володіє хронологією історичних подій. Може частково аналізувати навчальний матеріал, порівнювати і робити висновки. При відповіді допускає помилки, які може частково виправити за допомогою викладача. Виконав не менше 70% обсягу самостійної роботи. За підсумками тестування правильно відповідає на 50-69% питань.

Оцінку «2» (не задовільно) — отримує здобувач освіти, який виявляє нерозуміння суті питання, безсистемно відтворює окремі фрагменти навчального матеріалу. Виконав менше 50% обсягу самостійної роботи або зовсім її не виконав. За підсумками тестування правильно відповідає на 0 - 49% питань

Таблиця відповідності результатів контролю знань здобувачів освіти, рівень знань яких оцінюється за 4-бальною шкалою, у системі ЄКТС

За 4-бальною шкалою	Оцінка в ЄКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	A	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
4 (добре)	B	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
	C	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
3 (задовільно)	D	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
	E	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
2 (незадовільно)	FX	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
	F	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів

11. Методичне забезпечення

1. Програма навчальної дисципліни.
2. Силабус навчальної дисципліни.
3. Конспекти лекцій.
4. Комп'ютерні презентації з усіх тем програми.
5. Екзаменаційний матеріал.
6. Тестові завдання з усіх тем програми.
7. Дидактичний матеріал.
8. Методичні рекомендації до проведення семінарських занять.
9. Методичні рекомендації до самостійного вивчення.
10. Навчальні фільми і відеофрагменти.

12. Рекомендована література

Основна

1. Алексєєв Ю.М., Вертегел А.Г., Даниленко В.М.. Історія України: Навч. посіб.,К: Каравела, 2004
2. Баран В., Грицак Я., Зайцев О. та ін. Історія України. Керівник авт. кол. Ю. Зайцев Львів, Світ, 1996 р.
3. Верстюк В.Ф., Гарань О.В., Гуржій О.І. та ін. Історія України. Під ред. В.А. Смолія, К., Альтернатива, 1997 р.
4. Гісем О.В. Історія України (рівень стандарту): підручник для 10 кл. закладів загальної та середньої освіти/ О.В. Гісем, О.О. Мартинюк. Харків: вид-во «Ранок», 2018.
5. Історія України. Керівник авт. кол. Ю. Зайцев. Львів, Світ, 1996.
6. Історія України. Під ред. В. А. Смолія, К., Альтернатива, 1997.
7. Історія України: підручник для здобувачів освіти неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів/О.М. Бут, М.І. Бушин, Ю.І. Вовк та ін.; за заг. ред. д. і. н., проф. М.І. Бушина , д. і. н., О.І. Гуржія; Міністерство освіти і науки України Черкас. Держ. Технол. ун-т.- Черкаси: ЧДТУ, 2016. 644 с.
8. Олійник М., Ткачук І., Історія України: Навч. посіб. 2005
9. Пометун О.І., Історія України: підручник для 10 кл. закладів загальної середньої освіти (О. І. Пометун, Н. М. Гупан. К.: УОВЦ «Оріон». 2018 р.
10. Світлична В.В. Історія України: Навч. посібник. За ред. Ю.М. Алексєєва. К., Каравела, 2007 р.
11. Світлична В.В. Історія України: Навч. посібник. За ред. Ю.М. Алексєєва. 3-є вид. К., Каравела, 2006 р. 400 с.
12. Сорочинська Н.М. Гісем О.О. Історія України (рівень стандарту): підручник для 10 кл. для загальноосв. Серед. Освіти / Н.М. Сорочинська, О.О. Гісем. Тернопіль: навчальна книга. Богдан, 2018

Допоміжна

1. Багалій Д.І. Історія Слобідської України. Х.: Дельта, 1993.
2. Грушевський М.С. Історія України-Руси: в 11 т., 12кн. К., 1991-1997.
3. Дорошенко Д.І. Нарис історії України в 2-х томах. К.: Глобус, 1992.
4. Історія України. Документи. Матеріали. Х.: Вид-во «Ранок», 2003.
5. Остапенко П.В., Усі видатні постаті історії України. Х.: Торсінг Плюс, 2009.
6. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків: У 3-х т. К., 1990-

7. Кульчицький С.В. Голодомор 1932-1933 рр. як геноцид: труднощі усвідомлення. К.: Наш час, 20

13. Інформаційні ресурси

1. Інститут історії Національної Академії наук України URL : www.history.org.ua
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського URL : www.nbuv.gov.ua
3. Український інститут національної пам'яті URL : www.memory.gov.ua
4. Історична інформація, мапи, цікаві факти URL : www.history.rin.ru
5. Україномовна версія онлайн-енциклопедії «Вікіпедія».
6. Книги та підручники з історії України та Всесвітньої історії :
URL www.uk.wikipedia.org
7. Історія українського козацтва URL : www.cossackdom.com
8. Музейний простір України URL : www.prostir.museum
9. Український центр вивчення історії Голокосту URL: <http://www.holocaust.kiev.ua>